

Artykuł pochodzi z archiwalnych zasobów firmy EKO-KONSULT sp. z o.o. 80-557
Gdańsk, ul. Narwicka 6.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Korzystanie za zgodą firmy EKO-KONSULT biuro@ekokonsult.pl

Kwartalnik „Problemy Ocen Środowiskowych” wydawany cyklicznie w latach 1998 – 2012, przez EKO-KONSULT był jedynym wydawnictwem w Polsce, poświęconym wyłącznie ocenom środowiskowym planowanych inwestycji oraz strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. Dla praktyków OOS, ale również dla osób początkujących może nadal stanowić wartościowe źródło wiedzy np. w zakresie prezentowanych case study i przeglądu stosowanych metodyk - w tym kontekście znaczna część artykułów zachowuje sporo aktualności.

Ryszard Zakrzewski

Postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć

Istota zmian przepisów

Obowiązujące do końca ubiegłego roku przepisy dotyczące ocen oddziaływania inwestycji na środowisko wprowadzały rozróżnienie na inwestycje szczególnie szkodliwe dla środowiska i zdrowia ludzi oraz mogące pogorszyć stan środowiska oraz dla obu tych kategorii wprowadzały obowiązek sporządzania ocen oddziaływania na środowisko, w postaci opracowań. Poddanie temu obowiązkowi wszystkich inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska prowadziło do irracjonalnych rezultatów w postaci tysięcy w skali kraju postępowań w odniesieniu do małych i stosunkowo bezpiecznych dla środowiska inwestycji. W poprzednich przepisach brak było także mechanizmu, który umożliwiałby dostosowanie zakresu oceny do skali i charakteru inwestycji oraz uwarunkowań środowiskowych. Należy również podkreślić, że udział społeczeństwa w postępowaniu w zakresie ocen oddziaływania na środowisko sprowadzał się do udziału organizacji społecznych.

Wprowadzona w życie od 1 stycznia 2001 roku ustawa o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonuje istotnych zmian w procedurze inwestycyjnej, które podyktowane są koniecznością pełnego dostosowania do obowiązującego prawa w Unii Europejskiej oraz potrzebą wyeliminowania wspomnianych niewłaściwych rozwiązań.

W ustawie wprowadzone są przepisy Dyrektywy 85/337 w sprawie oceny oddziaływania na środowisko niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć (ze zmianami wprowadzonymi przez Dyrektywę 97/11), Dyrektywy 90/313 w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku, projektu Dyrektywy w sprawie oddziaływania planów i programów na środowisko (COM/96/511, COM/99/73), a także Konwencji z Aarhus - o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska i Konwencji z Espoo - o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.

Ustawa przejmuje nazewnictwo z Dyrektywy 97/11 w sprawie oceny oddziaływania na środowisko niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć: *dotychczasowe pojęcie inwestycja jest zastąpione pojęciem przedsięwzięcie, a przez ocenę oddziaływania na środowisko rozumie się teraz postępowanie. Ocena w dotychczasowym rozumieniu - to raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.*

W nowych rozwiązaniach prawnych rezygnuje się z podziału przedsięwzięć na szczególnie szkodliwe oraz mogące pogorszyć stan środowiska i przyjmuje się za dyrektywą, pojęcie zbiorcze - przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Ustalone jest ono w art.66 (w przepisach przejściowych ustawy), gdzie jest określone, że ilekroć w dotychczasowych przepisach jest mowa o inwestycjach szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo o inwestycjach mogących pogorszyć stan środowiska, należy przez to rozumieć odpowiednio przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art.30 ust.1 pkt 1 (dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne) albo w art.30 ust.1 pkt 2 (dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko jest fakultatywne, czyli może być wymagane).

Zgodnie z ustawą, wydanie decyzji dotyczącej planowanego przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko wymaga przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (art.25 ust.1). Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko stanowi część postępowania zmierzającego do wydania decyzji i przeprowadza je organ właściwy do wydania decyzji. Zgodnie z zapisem art.25 ust.2 postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wymaga udziału organu właściwego w sprawach środowiska (wojewody - wydziału ochrony środowiska, starosty - wydziału ochrony środowiska, powiatowego inspektora sanitarnego). Zasadę tę uszczegóławia art.37 ust.1 pkt 1 i 2, w którym określono, że organem właściwym do uzgadniania przed wydaniem decyzji (oprócz koncesji geologicznych - art.25 ust.3 pkt 3) oraz

wydawania opinii odpowiednio, w sprawie obowiązku sporządzania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko lub jego zakresu jest:

- właściwy wojewoda - w odniesieniu do przedsięwzięć, dla których obowiązek sporządzenia raportu jest obligatoryjny (art.37 ust.1 pkt 1); w przypadku decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady (art.25 ust.3 pkt 8) ma zastosowanie art.3 ustawy, który określa, że przepisów ustawy wprowadzających wymóg uzgadniania i opiniowania nie stosuje się, jeżeli organ przeprowadzający postępowanie w zakresie oceny oddziaływania na środowisko jest jednocześnie organem, z którym należy uzgodnić, bądź którego opinii należy zasięgnąć, a w tym przypadku wojewoda jest zarówno organem wydającym decyzję o ustaleniu lokalizacji autostrady jak i organem ją uzgadniającym,
- starosta oraz powiatowy inspektor sanitarny - w odniesieniu do przedsięwzięć, dla których obowiązek sporządzenia raportu może zostać nałożony przez organ właściwy do wydania decyzji (art.37 ust.1 pkt 2).

Natomiast organami właściwymi do uzgadniania przed wydaniem wskazań lokalizacyjnych dla autostrady są: minister właściwy do spraw środowiska oraz Główny Inspektor Sanitarny (art.37 ust.2).

Takie ustalenia są bezpośrednią konsekwencją przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym i ustawy z dnia 27 października 1994r. o autostradach płatnych.

Na podstawie delegacji zawartej w art.30 ust.4 Rada Ministrów ma przygotować rozporządzenie, w którym określona będzie lista przedsięwzięć wymagających sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko (według załącznika I do Dyrektywy 97/11) - zgodnie z art.30 ust.1 pkt 1 oraz lista przedsięwzięć, dla których taki obowiązek może być nałożony przez właściwy organ do wydania decyzji (według załącznika II do Dyrektywy 97/11) - zgodnie z art.30 ust.1 pkt 2. W celu ograniczenia marginesu swobodnego uznania organu dokonującego kwalifikacji przedsięwzięcia do grupy przedsięwzięć wymagających sporządzenia raportu, w rozporządzeniu zawarte będą szczegółowe kryteria (według załącznika III do Dyrektywy 97/11), jakimi powinien kierować się organ.

Dla przedsięwzięć, w stosunku do których obowiązek sporządzenia raportu **może być nałożony** niezwykle istotne jest zastosowanie przez organ indywidualnego podejścia do każdego rozpatrywanego przedsięwzięcia i wnikliwej analizy całej dokumentacji technicznej zgłoszonej przy wniosku o wydanie decyzji oraz wszystkich uwarunkowań środowiskowych (przy uwzględnieniu wspomnianych wyżej kryteriów).

Dla przedsięwzięć, które wymagają sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, ustawa przewiduje możliwość, opisaną w art.28 - skierowania przed wystąpieniem o wydanie decyzji, o których mowa w art.25 ust.3 przez wnioskującego (inwestora) - zapytania o zakres raportu oddziaływania na środowisko. Organ, kierując się lokalizacją, charakterem i skalą potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia, może odstąpić od niektórych wymagań dotyczących zawartości raportu, określonych w art.31. Tym sposobem inwestor może uzyskać zgodę na sporządzenie raportu, którego zakres będzie mniejszy od wymaganego ustawą. Takie rozwiązanie, wynikające wprost z Dyrektywy 97/11, powinno przyczynić się do racjonalizowania procesu inwestycyjnego. Jest to istotny nowy element w procedurze, który zmienia dotychczasowe sztywne wymagania co do zakresu oceny, wynikające z rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań, jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji.

Do czasu wydania rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz kryteriów kwalifikujących przedsięwzięcie do sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, zawierającego listy przedsięwzięć należących do tych dwóch kategorii, zachowuje moc podział inwestycji określony w cytowanym wyżej rozporządzeniu Ministra OŚZNiL z dnia 14 lipca 1998r, co zgodne jest z zapisem art.67 ustawy.

W ustawie rezygnuje się z obowiązku sporządzania raportu oddziaływania na środowisko przez biegłych z listy wojewody. Według nowych przepisów raport będzie mogła wykonać każda osoba fizyczna lub prawna (instytucja), a organ rozpatrujący raport nie może wymagać składania na nim podpisu przez uprawnionego biegłego.

Istotnym novum wprowadzonym przez ustawę jest udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawach z zakresu ochrony środowiska, polegający na prawie składania uwag i wniosków w postępowaniu, którego przedmiotem jest wydanie decyzji i innych dokumentów wskazanych w ustawie. W takim postępowaniu mogą brać udział nie tylko organizacje społeczne, ale także wszystkie zainteresowane osoby.

Obligatoryjny udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, jako zasadę, przewiduje się tylko w przypadku obowiązku sporządzenia raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, co wynika z art.32.

Odrębne postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko

Rozdział 5 ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko poświęcony jest postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć, a więc w rozumieniu poprzednich przepisów procedurze inwestycyjnej, z udziałem ocen oddziaływania na środowisko. Jednak zakres decyzji, które wymagają, przed ich wydaniem, przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jest znacznie szerszy niż obowiązujący w poprzednich przepisach, wynikających z kilku ustaw, przede wszystkim z ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy z dnia 7 lipca 1994r - Prawo budowlane, ustawy z dnia 30 stycznia 1980r. o ochronie i kształtowaniu środowiska, ustawy z dnia 27 października o autostradach płatnych i stawy z dnia 4 lutego 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze.

W art.25 ust.3 ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wyszczególnionych jest 8 rodzajów decyzji, których wydanie wymaga przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko:

- 1) decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu - wydawana na podstawie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym,
- 2) decyzja o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego oraz decyzja o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części - wydawana na podstawie przepisów Prawa budowlanego,
- 3) koncesja na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin, na wydobywanie kopalin ze złóż, na bezzbiornikowe magazynowanie substancji w górotworze oraz składowanie odpadów w podziemnych wyrobiskach górniczych, na poszukiwanie i wydobywanie surowców mineralnych znajdujących się w odpadach powstałych po robotach górniczych oraz po procesach wzbogacania kopalin - wydawana na podstawie przepisów Prawa geologicznego i górniczego,
- 4) pozwolenie wodnoprawne w zakresie:
 - a) wykonywania urządzeń wodnych,
 - b) poboru wód podziemnych,
 - c) rolniczego wykorzystania ścieków - wydawane na podstawie przepisów Prawa wodnego,
- 5) decyzja ustalająca warunki prowadzenia robót polegających na regulacji wód oraz budowie wałów przeciwpowodziowych, a także robót melioracyjnych, odwodnień budowlanych oraz innych robót ziemnych zmieniających stosunki wodne - na terenach o szczególnych

wartościach przyrodniczych, zwłaszcza na terenach, na których znajdują się skupienia roślinności o szczególnej wartości przyrodniczej, terenach o walorach krajobrazowych i ekologicznych, terenach masowych lęgów ptactwa, występowania skupień gatunków chronionych i tarlisk ryb - wydawana na podstawie przepisów o ochronie i kształtowaniu środowiska,

- 6) decyzja zatwierdzająca projekt scalania lub wymiany gruntów - wydawana na podstawie przepisów o scalaniu i wymianie gruntów rolnych i leśnych,
- 7) decyzja o zmianie lasu na użytek rolny - wydawana na podstawie przepisów o lasach,
- 8) decyzja o ustaleniu lokalizacji autostrady - wydawana na podstawie przepisów o autostradach płatnych - oraz decyzja o ustaleniu lokalizacji drogi ekspresowej, jeżeli przepisy ustawy o autostradach płatnych mają zastosowanie do tej drogi, gdy decyzje te dotyczą odcinków, które we wskazaniach lokalizacyjnych zostały wskazane jako newralgiczne z uwagi na uwarunkowania ochrony środowiska lub możliwość wystąpienia konfliktów społecznych.

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przeprowadza się także przed udzieleniem wskazań lokalizacyjnych autostrady oraz drogi ekspresowej, jeżeli przepisy o autostradach płatnych mają zastosowanie do tej drogi (art.25 ust.4 i 5).

Przy każdej z tych decyzji jest powołanie na ustawę źródłową, z której wynika konieczność jej wydania. Dla decyzji tych, zgodnie z art.25 ust.1, wymagane jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w przypadku, gdy przedmiotem tej decyzji jest planowane przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, znajdujące się na liście przedstawionej w przygotowywanym przez Radę Ministrów rozporządzeniu w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz kryteriów kwalifikujących przedsięwzięcie do sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko.

Konsekwencją tego jest, lub może być wymagane sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko w zależności od rodzaju planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Decyzje wymienione powyżej (o których mowa w art.25 ust.3), poza decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz pozwoleniami na budowę, które wyznaczają najważniejsze etapy procesu inwestycyjnego, będą miały odniesienie do konkretnych rodzajów przedsięwzięć wyszczególnionych we wspomnianym rozporządzeniu Rady Ministrów. Praktycznie każda z tych decyzji związana jest z procesem inwestycyjnym, określonym w nowej ustawie jako planowane przedsięwzięcie.

Tok postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wymagany we wszystkich rodzajach decyzji wymienionych w art.25 ust.3 jest praktycznie taki sam lub bardzo podobny. Różnice polegają przede wszystkim na tym, jaki organ administracji publicznej (właściwy do wydania decyzji) przeprowadza postępowanie oraz jaki organ jest właściwy do uzgadniania przed wydaniem decyzji oraz wydawania opinii odpowiednio, w sprawie obowiązku sporządzania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko lub jego zakresu, co wynika z art.37.

Postępowanie z udziałem społeczeństwa

Powyższe stwierdzenie odnosi się także do procedury związanej z udziałem społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.

Tok postępowania w zakresie udziału społeczeństwa w procedurze przyjmowania dokumentów lub wydawania decyzji określony jest w rozdziale 3 i wynika z art.12-17. Można przedstawić go na przykładzie jednej z najczęściej wydawanych decyzji, jaką jest decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Organem administracji publicznej prowadzącym postępowanie, którego celem jest wydanie tej decyzji, zgodnie z art.40 ust.3 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym jest wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Ustawa nakłada na te organy administracji publicznej konkretne obowiązki związane z zapewnieniem udziału społeczeństwa w postępowaniu :

- 1) podanie do publicznej wiadomości informacji o zamieszczeniu w publicznie dostępnym wykazie (jego wzór określi w drodze rozporządzenia Minister Środowiska na podstawie delegacji zawartej w art.5 ust.8) wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz o możliwości składania uwag i wniosków w terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości, wskazując jednocześnie miejsce ich składania,
- 2) podanie do publicznej wiadomości o wpłynięciu wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu następuje w drodze zamieszczenia odpowiedniej informacji na tablicy ogłoszeń w siedzibie organu właściwego w sprawie: wójta (w urzędzie gminy), burmistrza, bądź prezydenta (w urzędzie miasta),
- 3) obwieszczenie takie powinno zostać zamieszczone także w pobliżu miejsca planowanego przedsięwzięcia (inwestycji), a także na terenie gminy sąsiedniej, gdy przedsięwzięcie to ma być zlokalizowane w pobliżu granicy administracyjnej gminy bądź przewiduje się, że będzie ono miało wpływ na obszar gminy/gmin sąsiedniej (-nich),

- 4) w przypadku, gdy siedziba właściwego organu (wójta, burmistrza, prezydenta miasta) mieści się na terenie gminy innej niż gmina właściwa miejscowo ze względu na przedmiot ogłoszenia, podanie informacji o nadesłaniu wniosku powinno nastąpić - także przez ogłoszenie w prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscowości lub w miejscowościach właściwych ze względu na przedmiot ogłoszenia,
- 5) istotnym uzupełnieniem upowszechnienia takiej wiadomości jest również konieczność zamieszczenia informacji na stronie internetowej organu właściwego do wydania decyzji, jeśli organ taką stronę prowadzi; należy sądzić, że wiele urzędów gmin i miast korzysta z takiego nośnika informacji, a na pewno stanie się on powszechny w niedalekiej przyszłości, co znakomicie ułatwi docieranie do interesujących ich informacji, zarówno osobom fizycznym jak i organizacjom ekologicznym oraz innym zainteresowanym instytucjom,
- 6) w terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości informacji o wpłynięciu wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, każdy (osoba fizyczna i prawna np. organizacja pozarządowa) ma prawo do składania uwag i wniosków w postępowaniu, którego przedmiotem jest przyjęcie dokumentów lub wydanie decyzji; jest to istotne novum w porównaniu do poprzednich przepisów, które umożliwiały składanie wniosków tylko jednostkom pomocniczym samorządu terytorialnego oraz organizacjom społecznym właściwym ze względu na przedmiot i teren działania,
- 7) organizacje społeczne, które powołując się na miejsce i przedmiot statutowych celów swego działania zgłoszą chęć uczestniczenia w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, uczestniczą w nim na prawach strony (art.14 ust.1),
- 8) organ administracji publicznej właściwy do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (wójt, burmistrz, prezydent miasta) ma obowiązek rozpatrzyć zgłoszone uwagi i wnioski (art.13 ust.1 pkt 3),
- 9) w przypadku zaistnienia znaczących kontrowersji, np. co celowości realizacji przedsięwzięcia, bądź jego lokalizacji, organ prowadzący postępowanie może przeprowadzić rozprawę administracyjną otwartą dla społeczeństwa (art.13 ust.1 pkt 2), na której inwestor powinien ustosunkować się do zgłoszonych zastrzeżeń i wątpliwości, aby uzyskać zrozumienie, a nawet akceptację społeczną dla planowanej inwestycji - dotyczącą złożonego wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu; uzyskanie consensusu na tym wstępnym etapie ułatwi niewątpliwie dalszą procedurę inwestycyjną.

Generalną zasadą wynikającą z art.32 jest udział społeczeństwa (określony w art.12-17) w przypadku przedsięwzięć, dla których przed podjęciem decyzji sporządzany i rozpatrywany jest raport oddziaływania na środowisko.

Każda decyzja, wyszczególniona w art.25 ust.3, wydana przez organ musi posiadać uzasadnienie (art.25 ust.7). Istotnym z punktu widzenia udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne przedstawienie w tym uzasadnieniu informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków, zgłoszonych w sposób opisany powyżej, wynikający z art.12-17 ustawy. Zabezpiecza to wszystkich zgłaszających uwagi przed zlekceważeniem ich postulatów, złożonych w rozpatrywanej sprawie, a organ wydający decyzję dyscyplinuje do rozpatrzenia zgłoszonych uwag i wniosków.

Istotnymi, z punktu widzenia udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, są zapisy art.16 i 18, które określają pewne ograniczenia tego udziału i dostępności do informacji o środowisku określone w art.6 i 7 ust.4 i art.18 oraz wskazują na kilka wyjątków, gdy tych ograniczeń się nie stosuje. —informacje dotyczące emisji zanieczyszczeń (art.7 ust.5).

Decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu - art.25 ust.3 pkt 1

Jednym z 8 rodzajów decyzji wyszczególnionych w art.25 ust.3 jest decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu - wydawana na podstawie art.39 ust.1 i art.40 ust.3 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym. Stosownie do postanowień wspomnianego art.39 ust.1 wymienionej wyżej ustawy - każda zmiana zagospodarowania terenu polegająca w szczególności na wykonywaniu, odbudowie, rozbudowie i nadbudowie obiektu budowlanego wymaga wcześniejszego ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. W tym zakresie nie nastąpiły żadne zmiany, jak również w obowiązujących wyjątkach od tej zasady, o której wspomniane jest w art.39 ust.2, gdzie określono, że decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie wymagają roboty budowlane polegające na modernizacji, remoncie lub montażu, przebudowa oraz zmiana przeznaczenia budynku, jeśli nie powodują zmiany sposobu zagospodarowania terenu, a także roboty budowlane nie wymagające pozwolenia na budowę. W dalszym ciągu aktualny jest przepis art.40, że ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dokonywane jest na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego w formie decyzji. Nie zmieniły się również przepisy określające, jaką treść powinna mieć ta decyzja i jakie z niej mogą wynikać warunki (art.42).

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zgodnie z podanym wyżej art.40 ust.3 wydaje (z pewnymi zastrzeżeniami) w dalszym ciągu wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Organem właściwym do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla obszarów zamkniętych jest wojewoda. Wyjaśnienie pojęcia obszaru zamkniętego znajduje się w przepisach Prawa budowlanego. Ustawa ta stanowi w art.3 pkt 15, że przez teren zamknięty należy rozumieć teren, a w szczególnych przypadkach obiekt budowlany lub jego część, dostępny wyłącznie dla osób uprawnionych, niezbędny na cele obronności lub bezpieczeństwa państwa (będący w dyspozycji jednostek organizacyjnych podległych np. Ministrowi Obrony Narodowej) albo bezpośredniego wydobycia kopaliny ze złoża, będący w dyspozycji zakładu górniczego. Na obszarach morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydaje dyrektor właściwego miejscowo urzędu morskiego (art.40 ust.3b ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym).

Decyzje te wydaje któryś z wymienionych organów po uzyskaniu uzgodnień i opinii innych organów, wymaganych przez przepisy ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym lub innych ustaw, np. ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawy o lasach, ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Podobnie jak w przedstawionej wcześniej procedurze postępowania z udziałem społeczeństwa, generalnie można stwierdzić, że tok postępowania przedstawiony dla decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu będzie podobny w przypadku innych decyzji wymienionych w art.25 ust.3 **ustawy „o ocenach”**.

Częścią postępowania w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu jest postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko i wymaga udziału organu, o którym mowa w art.37, a więc organu uzgadniającego, o którym wspomniano powyżej.

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko wymagające sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko

Tok postępowania w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu **z udziałem postępowania postępowaniem** w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przedstawia się następująco (w procedurę tę powinno być oczywiście włączone, na odpowiednich etapach postępowanie z udziałem społeczeństwa, opisane wcześniej):

- 1) postępowanie w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przeprowadza wójt, burmistrz, bądź prezydent miasta; on również przeprowadza

postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (art.27 ust.1), jak również postępowanie z udziałem społeczeństwa opisane wcześniej;

- 2) wnioskodawca (inwestor), przed wystąpieniem o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu może zwrócić się z zapytaniem do wójta, burmistrza, lub prezydenta miasta, o określenie zakresu raportu oddziaływania na środowisko - dla przedsięwzięć, o których mowa w art.30 ust.1 pkt 1, czyli planowanych przedsięwzięć (inwestycji) mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które będą wymagały sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko; lista tego rodzaju przedsięwzięć znajdzie się w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie określenia przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz kryteriów kwalifikujących przedsięwzięcie do sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko;
- 3) do zapytania wnioskodawca musi dołączyć informacje o planowanym przedsięwzięciu, zawierające w szczególności dane o:
 - rodzaju, skali i usytuowaniu przedsięwzięcia,
 - powierzchni zajmowanego terenu lub obiektu budowlanego i poprzednich formach ich użytkowania,
 - rodzaju technologii,
 - ewentualnych wariantach przedsięwzięcia,
 - przewidywanej ilości wykorzystywanych surowców, wody i energii,
 - przedsięwzięciach chroniących środowisko,
 - rodzajach i przewidywanej ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska przy zastosowaniu przedsięwzięć chroniących środowisko (art.28 ust.2);
- 4) organ (wójt, burmistrz lub prezydent miasta) określając zakres raportu, uwzględnia wymagania zapisane w art.31 ust.1 i 2, w stopniu uzasadnionym rodzajem i usytuowaniem przedsięwzięcia oraz skalą jego oddziaływania na środowisko; jest to rozwiązanie znacznie różniące się od obowiązującego dotychczas, w którym wymagania zawarte w cytowanym wyżej rozporządzeniu o rodzajach inwestycji były jednakowo „sztywne” w stosunku do każdej inwestycji, niezależnie od jej charakteru i potencjalnego wpływu na środowisko; obecnie organ ustalający zakres raportu będzie uzależniał go od specyfiki przedsięwzięcia, wrażliwości terenu itp., czyli będzie zobligowany do szczegółowej indywidualnej analizy każdego wniosku (inwestycji);
- 5) zakres raportu ustalany jest po zasięgnięciu opinii właściwych organów (art.28 ust.4); w przypadku przedsięwzięć wymagających sporządzenia raportu opinię taką wydaje wojewoda (art.37 ust.1 pkt 1),

- 6) odpowiedzią na zapytanie jest postanowienie określające zakres raportu wydane przez wójta, burmistrza lub prezydenta w trybie art.106 ~~5~~ kpa,
- 8) do wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wnioskodawca dołącza raport oddziaływania na środowisko sporządzony zgodnie z ustalonym w postanowieniu zakresem (art.29 ust.1); należy zaznaczyć, że przy sporządzaniu raportu nie jest wymagane posiadanie uprawnień wojewody,
- 8) w przypadku stwierdzenia przez organ prowadzący postępowanie, że raport powinien być wykonywany w pełnym zakresie, musi on odpowiadać wymaganiom określonym w art.31 ust.1 i 2;
- 9) przed wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko powinna być przeprowadzona procedura z udziałem społeczeństwa opisana powyżej, czyli wójt, burmistrz lub prezydent miasta poddaje raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko postępowaniu, o którym mowa w art.12-17 (art.32),
- 10) właściwy organ po przeprowadzeniu postępowania z udziałem społeczeństwa, rozpatrzeniu zgłoszonych w jego trakcie uwag i wniosków oraz ewentualnie po: przeprowadzeniu rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa i uwzględnieniu sformułowanych w jej trakcie wniosków; rozpatrzeniu wniosku wraz z raportem oddziaływania na środowisko; uzgodnieniu wniosku i przedłożonego przy nim raportu oddziaływania na środowisko z właściwym wojewodą (art.37 ust.1 pkt 1) - wydaje decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- 11) decyzja ta wymaga uzasadnienia (art.25 ust.7); uzasadnienie niezależnie od wymagań kodeksu postępowania administracyjnego, powinno zawierać informacje o sposobie wykorzystania uwag i wniosków zgłoszonych w sposób określony w art.12-17,
- 12) w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydający ją organ może nałożyć obowiązek zapobiegania, ograniczania oraz monitowania przedsięwzięcia na środowisko (art.35 ust.1 pkt 1),
- 13) jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wynika zasadność realizacji przedsięwzięcia w wariantie innym niż wnioskowany, organ administracji publicznej (wójt, burmistrz lub prezydent miasta), za zgodą wnioskodawcy, wskazuje w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wariant dopuszczony do realizacji, a jeżeli wnioskodawca nie wyraża zgody - umarza postępowanie,
- 14) decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu jest nieważna w przypadku, gdy została podjęta z naruszeniem wymagań określonych w:

- art.12-17 - udział społeczeństwa w postępowaniu,
- art.25 ust.2 - udział wojewody w postępowaniu, w części dotyczącej opiniowania zakresu i uzgadniania (przed wydaniem decyzji) raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- art.38 - przeprowadzenie postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, o ile takie oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia występuje,
- art.43 i 46 - rozpatrzenie uwag, wniosków oraz wyników konsultacji przy wydawaniu postanowienia o zakresie raportu oddziaływania na środowisko oraz wydawaniu decyzji.

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu może być wymagany

Procedura (tok postępowania) zasadniczo jest podobna do opisanej powyżej. Podstawowa różnica wynika z faktu zaliczenia planowanego przedsięwzięcia do drugiej grupy rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu nie jest obligatoryjny (art.30 ust.1 pkt 2 i ust.2). Ta druga grupa przedsięwzięć jest odpowiednikiem Załącznika II do Dyrektywy 97/11 w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska. Lista tych przedsięwzięć będzie zawarta w §3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie określenia przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz kryteriów kwalifikujących przedsięwzięcie do sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko.

Określenie, do której grupy przedsięwzięcie zostanie zaliczone następuje we wstępnej fazie procedury, na etapie skierowania przez wnioskodawcę zapytania, przed wystąpieniem o wydanie decyzji (art.28 i 29 ust.2), na podstawie kryteriów kwalifikujących przedsięwzięcia do sporządzania raportu oddziaływania na środowisko. Kryteria te zamieszczone będą w §4 wspomnianego rozporządzenia, który jest odzwierciedleniem Załącznika III Dyrektywy 97/11. Każde przedsięwzięcie jest indywidualnie rozpatrywane, na podstawie wspomnianych wyżej kryteriów.

O obowiązku sporządzenia raportu dla planowanego przedsięwzięcia decyduje organ (wójt, burmistrz, prezydent miasta) w drodze postanowienia, po zasięgnięciu opinii organu, o którym mowa w art.37 ust.1 pkt 2, czyli starosty oraz powiatowego inspektora sanitarnego. Nasuwa się pytanie, czy te organy nie powinny uzgadniać (postanowieniem) zakresu raportu zamiast go opiniować, co obligowałoby organ prowadzący postępowanie do uwzględnienia ich warunków w decyzji określającej zakres raportu. W postanowieniu tym wójt, burmistrz lub prezydent miasta określa zakres raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Zarówno przy określaniu konieczności sporządzenia raportu jak i jego zakresu organ uwzględnia wszystkie kryteria zawarte w cytowanym wyżej rozporządzeniu. W przypadku wystąpienia konieczności sporządzenia raportu dla planowanego przedsięwzięcia tok postępowania będzie przebiegał w podobny sposób jak podany w poprzednim rozdziale, z udziałem społeczeństwa włącznie.

Mgr Ryszard Zakrzewski,
Ministerstwo Środowiska,
Warszawa